

† CASIAN
ARHIEPISCOPUL DUNĂRII DE JOS

NAȘTEREA DOMNULUI –
IZVOR DE IUBIRE ȘI DE EDUCAȚIE,
ÎN FAMILIE, ÎN ȘCOALĂ, ÎN LUME

PASTORALĂ
LA NAȘTEREA DOMNULUI

GALAȚI, 2019

† CASIAN,
*din darul lui Dumnezeu, Arhiepiscop al Dunării de Jos,
Preacucernicului Cler și Preacuviosului Cin monahal
și la toți binecredincioșii creștini din Arhiepiscopia noastră,
har, pace sufletească, ajutor în toate cele folositoare
și duhovnicești bucurii de Sfintele Sărbători
ale Nașterii Domnului, Bobotezei și Anului Nou,
iar de la smerenia noastră arhierești binecuvântări.*

Iubiți credincioși și credincioase,

Taină minunată! Vestea minunată! Prezență smerită a Stăpânului Cerului și al pământului, într-o peșteră. Îngeri, păstori, staul sărăcăcios și steaua călătoare pe bolta cerească. Mai presus de toate, noapte liniștită, noapte de vis, în ținutul miciei localități biblice Betleem.

În acest cadru, deodată ceresc și pământesc, departe de locuințele oamenilor timpului, intră o Fecioară Sfântă! Este purtătoarea darului Cerului. Este ea „Cerul“ în care a încăput „*Cel Neîncăput*“. Cel ce a făcut-o fecioară preacurată prin dumnezeieștii părinți Ioachim și Ana se face, din mare iubire pentru noi, Om. Dumnezeu devine Om, pentru că noi oamenii nu mai aveam forța, voința și demnitatea de a ne împărtăși de darurile îndumnezeirii. Tatăl, „*Care atât de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca tot cel ce crede în Dânsul să nu piară ci să aibă viață veșnică*“¹, Îl oferă umanității, printr-o fecioară

1. Ioan III, 16.

curată, pe Hristos, în trup. Astfel, Fiul cel veșnic S-a întrupat „*de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria*“² și S-a făcut om, rămânând „*Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat*“³.

Prin aceasta, Tatăl ne dăruiește un nou Adam, născut nu din poftă omenească, ci de Sus, pentru noi, care ne-am contaminat de boala primului părinte, neascultarea de Dumnezeu, ca atitudine pătimășă, egoistă, trufașă și potrivnică iubirii părintești. Absența iubirii izvorâte din Dumnezeu și revărsate asupra omului și a creației, a atras după sine ura, violența și moartea. Împotriva acestora a intervenit, din iubire față de noi, Tatăl ceresc, dăruindu-ne un Fiu, devenit Om, pentru a fi solidar cu noi toți și pentru a ne reda capacitatea de a ne întoarce față către Cer. Fiul întrupat într-un copil, fără tată pe pământ și fără mamă în Ceruri, unește, tainic, dumnezeiește și omenește, în Persoana Sa, „*Cele de Sus, de unde vine toată darea cea bună și tot darul desăvârșit*“⁴, cu cele de jos, decăzute în suferința urii de Dumnezeu, de frate, de om și de întreaga creație. Fiul acceptă smerenia, tocmai pentru a ne ridica la demnitatea de oameni, creați după chipul și spre asemănarea cu Dumnezeu.

În acest sens, înțelegem mai bine de ce ne cere neîncetat să fim și noi ca pruncii, întrucât starea de pruncie, prin care a trecut Însuși Fiul cel Veșnic al lui Dumnezeu, făcându-Se copil și acceptând să se nască din Fecioara Maria, la Betleem, este **marea taină a renașterii noastre duhovnicești la Botez**. „*Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat*“⁵. Așa ni se arată și nouă „*Calea, Adevărul și Viața*“⁶, îndreptați spre Tatăl,

2. Crezul (articolul IV).

3. Crezul (articolul II).

4. Iacob I, 17.

5. Cântare la Taina Sfântului Botez.

6. Ioan XIV, 6.

Care aici, pe pământ, ni-L arată pe Fiul Său ca modelul absolut de urmat, pentru a ajunge la Casa părintească, unde ne-a pregătit și masa reînferii. Acest înțeles îl exprimă atât de adânc și înălțător, în același timp, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae: „*Tatăl L-a trimis pe Fiul pentru a ne aduce și pe noi înapoi la El, tot ca fii iubiți, ascultători și reconciliați frățește unii cu alții*“⁷.

Iubiților,

Fără acest înțeles tainic, dar și concret în același timp, nu gustăm nici astăzi, la marele praznic al Nașterii Domnului, dulceața cerească a prezenței Fiului lui Dumnezeu, prin Întrupare, nici în sfintele noastre biserici, nici în casele noastre, nici în sufletele noastre și mai ales între noi, atât în familie, leagănul existenței noastre, cât și în familia cea mare, în societate, în sat, în oraș, în țară și în lume! Pătrunși însă de fiorul tainic al dumnezeieștii prezențe reale, putem face și noi pasul decisiv de la singurătatea și izolarea noastră și de la concepțiile noastre egoiste, la luminoasa întâlnire cu Fiul lui Dumnezeu „*mititel și-nfășățel, / în scutec de bumbăcel*“, între noi, dar în același timp și în slava Preasfintei Treimi, în cer și pe pământ, cum ne arată Sfântul Grigorie Teologul:

*„Hristos Se naște, slăviți-L,
Hristos din ceruri, întâmpinați-L,
Hristos pe pământ, înălțați-vă!“*

An de an, la Nașterea Domnului, trăim cu sentimentul că a venit sărbătoarea. Că înscriem o nouă zi importantă în calendarul vieții noastre și că așteptăm un prilej de încărcare a meselor și de bucurii inter-umane. Suntem liberi de sărbători pentru diferitele

7. Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, ed. a II-a, Editura Basilica, București, 2013, p. 101.

noastre activități cotidiene. De asemenea, ne putem și relaxa. Astfel de așteptări omenești pot continua. În realitate, însă, Nașterea Domnului nu-i doar o mare sărbătoare organizată bine atât spiritual, cât și social. Ea este, înainte de toate, Întruparea Domnului Hristos. Este taina cea „*din veac ascunsă*“ și descoperită nouă, celor ce ne-am obișnuit mai mult cu interpretările seculare, uneori prea lumești, și mai puțin duhovnicești.

Nașterea Domnului este, așadar, prezența Domnului Iisus Hristos, în chip real, palpabil, văzut, confirmat de îngeri, de sfinți și de oameni acum 2000 de ani! Hristos este temelia vieții adevărate, veșnice, care începe aici, cu noi, pe pământ, prin întruparea Sa la Betleem!

Sunt multe posibilități concrete de a-L invita, așadar, astăzi, pe Domnul Hristos, Pruncul de la Betleem, nu doar ca amintire a evenimentului din peștera de acum 2000 de ani, ci ca o autentică întâlnire a fiecărei persoane umane cu Persoana Fiului lui Dumnezeu, întrupat pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Prezența Sa este sesizabilă în fiecare clipă, pentru fiecare dintre noi, dacă Îl invităm, Îl acceptăm și-L reținem în „peștera“ sufletului și a trupului nostru, ca, astfel, prin puterea Sa iubitoare, să ne ajute să ne întoarcem cu fața luminoasă, blândă, iertătoare și milostivă către semenul nostru, cel de aproape, dar și către cel pe care l-am îndepărtat din cauza neputințelor, relelor și păcatelor noastre, ori el ne-a refuzat, pe fiecare dintre noi, tot din aceleași cauze omenești.

Precum vă amintiți, în acest înțeles al petrecerii noastre cu Domnul și cu semenii reconciliați, anul trecut, 2018, Anul Centenarului Marii Uniri și al Sfințirii Altarului Catedralei Mântuirii Neamului, am reflectat împreună, păstorii sufletești și fiii duhovnicești, la veșnicia „*care s-a născut la sat*“, tot ca dar al Întrupării Mântuitorului! Iar în anul ce-l încheiem, 2019, ne-am străduit, după puteri și după măsura dragostei, să-L redescoperim

pe Domnul Hristos în sufletul țăranului, de la sat. Câte bucurii, câte emoții, câte daruri cerești am contemplat, am descoperit și am admirat la bunii noștri păstori, preoți harnici și evlavioși, deși tineri cei mai mulți, de la sate, în mijlocul propriei familii și al celei mari, a credincioșilor, în marea majoritate vârstnici. Bătrânii satului rămân învățătorii, sfătuitoarii și modelele multora dintre noi, prin evlavia, rugăciunea, iubirea de Dumnezeu, de Biserică și de Neam, tocmai pentru că sunt blânzi și smeriți, generoși, milostivi și iertători. Le trimitem și noi astăzi cu toții, slujitorii și credincioșii de la orașe, prețuirea noastră și încredințarea de a continua acest frumos program bisericesc îndreptat spre valorile nepieritoare ale țăranului și ale satului românesc, întrucât în marea noastră majoritate ne tragem tot din această lume bună și pașnică, deși este uneori tristă, bolnavă și săracă!

Anul ce-l începem, 2020, ne cheamă, prin Sfântul Sinod, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel să aprofundăm în continuare tema educației copiilor în familie, în Școală, în Biserică, tot pe aceeași coordonată a surselor înțelepte ale tradiției sănătoase a vieții de familie, îndeosebi din mediul rural.

Iubiți părinți, dragi copii și tineri,

La Sărbătoarea Nașterii Domnului, ne regăsim cei mai mulți dintre noi, în familie. Mergem la biserică, ne cuminecăm. Ne bucurăm unii de alții, ne regăsim familia care este – cum se exprimă atât de înțelept un mare scriitor, I. L. Caragiale – „*patria cea mică, precum patria este familia cea mare; familia este baza societății*”⁸. Părinții duhovnicești duc mai departe înțelegerea acestei realități: **familia este biserica de acasă, iar Biserica este cupola tuturor familiilor reunite în comuniune!**

8. Ion Luca CARAGIALE, „*O noapte furtunoasă*“, actul II, scena IX, în: *Teatru*, Editura Litera, București, 2010, p. 87.

În această construcție divină și umană, completă și complexă, ne exprimăm sentimentele de prețuire reciprocă, ne ajutăm frățește și, mai ales, ne iubim cu iubire cerească, „*îngăduindu-vă unii pe alții în iubire!*”⁹, cum ne învață Sf. Ap. Pavel.

Iată de ce Dumnezeu-Fiul Prunc ne este atât de accesibil mai ales în slujirea Sa de Învățător, de Dascăl ceresc, precum l-au sesizat și primii închinători la ieslea din Betleem, înțelepții magi de la Răsărit.

Cu atât mai mult ni se revelează nouă, creștinilor, astăzi, în biserici, în casele, în școlile și, mai ales, în sufletele noastre, Educatorul desăvârșit Hristos, a cărui pedagogie atât de convingătoare, atât de sinceră și atât de iubitoare așează în centrul metodei apropierea înțeleaptă de orice om și **face din orice copil subiectul principal al divinei prelegeri!** Hristos-Domnul ni-l arată și nouă astăzi pe copilul, aflat în brațele mamei, în fața sfintei icoane și a candelii de acasă ori din biserică și, mai ales, în fața Sfântului Potir, **ca pe o icoană vie a vieții pline de nevinovăție, de iertare, de gingășie și de puritate!**

Această lecție începe de la nașterea pruncului, se continuă cu Sfântul Botez, apoi cu școala mamei de acasă, trece prin școala publică și urcă spre înțeleșurile veșnice, în Biserică! Doar acest parcurs pedagogic este sănătos, din care nu pot lipsi mama și tata, bunicii, frații și surorile, dascălii și educatorii, între care nu este posibilă lipsa păstorului blând și bun – preotul – adesea tată a mulți copii!

„*Există, în acest înțeles, precum ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, și o altă față a cumințeniei (în educație – s. n.), să vadă [copiii] neconținut pe întâistătătorul Bisericii [pe episcop sau preot] și să audă de la acela multe laude, iar tatăl să se mândrească pentru aceasta față de toți. Și, astfel, povestirile biblice*

9. Efeseni IV, 2.

[...] răsplata de la Dumnezeu și lucrurile bune de care se desfată cei cumiști, îi vor aduce multă siguranță“¹⁰.

Adevărata comoară, **aurul vieții noastre este și trebuie să rămână educația înțeleaptă a copiilor.** „Părinții, și tatăl și mama, nu cumva să caute să facă pe fiii lor cu bani și cu avuție de galbeni, ci cum să poată să-i facă mai avuți la smerenie și omenie, și la învățătură, și la bunătate, și la înțelepciune, mai multă decât toate!“¹¹

În acest sens, învățăturile bune „se întipăresc în sufletul încă fraged și nimeni nu le va mai putea șterge atunci când se vor face tari ca o întipărire, precum ceara.“¹²

Mai mult, învățăturile, sfaturile și deprinderile bune se vor constitui în adevărate peceți peste „ceara“ curată a sufletului copilului. „Copilul, când este mic, are respect și de chipul tău și de cuvintele tale și de tot ce face! Întrebuințează cum trebuie superioritatea ta. Tu [părinte] ești cel dintâi care te vei bucura de bunătăți dacă ai un copil bun și, apoi, [se bucură] Dumnezeu“¹³.

Cea mai sensibilă parte a educației din familie este deprinderea copiilor cu acceptarea semenului, în care să vadă propria sa persoană. „Pune copilului tău lege ca să nu ocărăscă pe nimeni, să nu hulească pe nimeni, să nu se jure, să nu înjure, să nu bată, să fie îngăduitor și bun cu toți oamenii, să nu iasă prin ușile cele de aur [ale gurii sale] acele cuvinte urâte și rele.“¹⁴

10. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii“ în: *Lumina Sfințelor Scripturi*, vol. I, Editura Trinitas, Iași, 2007, p. 683.

11. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...“, p. 684.

12. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...“, p. 678.

13. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...“, p. 673.

14. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...“, p. 673.

De o mare utilitate în educația completă este cultura creștină, dar și integrarea copiilor în frumusețea creației lui Dumnezeu, mai ales astăzi, când li se oferă pe imagini mai mult aspecte virtuale și nu reale. „*Arată-i însă alte lucruri frumoase și abate-i ochii spre cer, spre soare, spre stele, spre florile pământului, spre pașiști, spre frumusețile ilustrațiilor cărților, spre acestea întoarce-i privirile!*”¹⁵

Întocmai unui artist iscusit, părinții, mama și tata, educatorii și preotul, se cuvine a avea, prin copil, în fața ochilor, pânza curată, pe care să așeze culorile unui portret reușit, valoros și rezistent, căci „*sufletul copiilor este ca pânza albă, care în orice fel se va vopsi întâi așa va fi până la sfârșit. Așa și copiii mici, când se obișnuiesc la bine, cu anevoie se întorc la rău.*”¹⁶

Iubiți frați și surori, dragi tineri și copii,

În fața provocărilor, a lipsurilor, a scăderii natalității, a abandonului școlar, din diverse motive, a exemplurilor rele, copiilor li se oferă, din nefericire, o falsă perspectivă asupra vieții. De aceea, în societatea mult avansată tehnologic și economic, dar fără modele creștine în educație, s-ar impune o mai atentă analiză și ajutor din partea noastră, a tuturor: părinții naturali, dascălii, slujitorii Sfintei Biserici, unde ne constituim solidar duhovnicește într-o școală a înțelepte creșteri spirituale! Doar așa, împreună, prin rugăciune, prin iubire jertfelnică și milostivă și prin mai multă disponibilitate părintească vom reuși să stopăm unele din multiplele rele ce se petrec și se perpetuează din cauza lipsei unei educații sănătoase.

15. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „*Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...*”, p. 681.

16. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „*Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...*”, p. 684.

Sfânta noastră Biserică a dezvoltat multe programe educaționale împreună cu Școala românească, prin susținerea de către preoțimea jertfelnică, dascălii de Religie și voluntarii implicați în programele „*Hristos împărtășit copiilor*“ și „*Alege școala!*“, tocmai pentru stoparea abandonului școlar și suplinirea, unde este cazul, a absenței părinților din căminul cald al educației familiale. Dar, cu toate acestea, sunt încă multe de făcut, bine știind că fără copii educați în familii trainice, nici Școala, nici Biserica, nici societatea nu pot prospera, nici nu-și pot îndeplini îndatoririle lor.

Din inimă, să ne unim, fraților și surorilor, tineri și copii, în acest vast program de zi cu zi al educației copiilor și tinerilor, împreună cu ei: ascultându-i, iubindu-i, motivându-i, ajutându-i dezinteresat și curat, dumnezeiește, **întrucât ei sunt comoara, avuția și lumina în viața noastră!**

„*Să ne străduim, dar, să nu adunăm bani, ca să-i lăsăm copiilor noștri, ci să-i învățăm virtutea – marea investiție s. n. – și să chemăm peste ei binecuvântarea lui Dumnezeu. Aceasta este cea mai mare bogăție! Aceasta este bogăția cea nespusă, cea necheltuită, care sporește în fiecare zi bogăția noastră.*“¹⁷

Printre mulți tineri și tinere, Adriana R. ne arată în acest sens: „*Important este să fim plăcuți lui Dumnezeu, pentru că El este Axa centrală a vieții*“, după cum un vestit scriitor¹⁸ confirmă: „*Educația este pâinea sufletului*“.

Toate aceste realități sunt dăruite nouă de către Educatorul nostru, Hristos, întrupat la Betleem, coborât din Ceruri în „Casa Pâinii“, „*la Betleem colo-n jos!*“ Să ne crească și să ne mântuiască pe toți, „*de la tinerețe pân-la bătrânețe*“, în familia creștină, în

17. SF. IOAN GURĂ DE AUR, „*Cuvânt despre cum se cade să-și crească părinții copiii...*“, p. 669.

18. Giuseppe MAZZINI.

Școală, în Biserică, în Țară, în Europa, în lume! De aceea Hristos, Biserica, Familia și Școala constituie pentru copii „*Averea bunei educații*”¹⁹!

S-o acceptăm, s-o înmulțim, s-o sprijinim real, la sate, în orașe, la Dunărea de Jos, în parohii, în mănăstiri, în școli, în familii, pe stradă, oriunde și de către oricine!

„*Și acum te las, / Fii sănătos și vesel de Crăciun, / Dar, nu uita, când ești voios, / Române, să fi bun!*”¹⁹, cu toți semenii de aproape și de departe, prin orice gând bun, faptă milostivă, în familie, la spital, la cei din penitenciar, dar, mai ales, la bătrânii și copiii nevoiași.

La mulți ani, cu sănătate, pace, bucurii de Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Bobotezei și Anului Nou!

Al vostru, de tot binele doritor și către Domnul rugător,

† Casian

Arhiepiscopul Dunării de Jos

19. Teodor BACONSKI, *Averea bunei educații*, Editura Univers, București, 2019.